

RECENZJA

rozprawy doktorskiej pt.:
„Koncepcja wzmacniania bezpieczeństwa
osób podlegających kompetencjom Służby Ochrony Państwa”
opracowanej przez Pana mgr. Tomasza Gorycę
pod kierunkiem naukowym Pana prof. dr. hab. inż. Piotra Zaskórskiego
oraz promotor pomocniczej Pani dr Natalii Moch

1. Znaczenie podjętego tematu rozprawy doktorskiej

Postanowienia przepisów obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej prawa, regulujące funkcjonowanie państwa nie pozwalają na jednoznaczną identyfikację pojęcia „system bezpieczeństwa państwa”. Analiza opracowań naukowych stwarza jednak możliwość wyodrębnienia wspólnych cech elementów systemu bezpieczeństwa państwa, łącząc je w jedną całość z punktu widzenia właściwości organizacyjno-rzeczowych. Taki stan rzeczy, pozwala rozpatrywać składowe systemu bezpieczeństwa państwa w czterech ujęciach, tj. podmiotowym, przedmiotowym, strukturalnym oraz formalnym. W ujęciu podmiotowym, stanowią ogół podmiotów wykonujących określone funkcje (obowiązki) związane z zapewnieniem warunków bezpiecznego funkcjonowania struktur państwa oraz ochroną ludności i majątku narodowego przed skutkami oddziaływań kryzysowych i wojennych. Natomiast w ujęciu strukturalnym rozpatrywać je należy jako podmioty realizujące wyżej wymienione funkcje na wszystkich szczeblach organizacyjnych państwa. Pozwala to na stwierdzenie, iż istotą ujęcia przedmiotowego jest działalność, której przedmiotem jest chronione dobro. Rozpatrywanie całokształtu działalności prowadzonej przez elementy systemu bezpieczeństwa państwa, bez względu na to czy ma ona charakter przedmiotowy czy nie, jest rozpatrywaniem tej problematyki w ujęciu formalnym. Takie ujęcie pozwala na kompleksowe podejście do problemu funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa.

Jedną z części systemu bezpieczeństwa państwa jest podsystem kierowania, który tworzą wszystkie organy kierowania odpowiadające za realizację zadań związanych z bezpieczeństwem państwa, powiązane informacyjnie i pozostające w ustanowionych

prawne relacjach kompetencyjnych wraz z ich aparatem wykonawczym oraz konieczną infrastrukturą.

Powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie na to, że część przywołanych organów kierowania z racji skuteczności i sprawności podsystemu kierowania oraz wpływu na prawidłowe funkcjonowanie systemu bezpieczeństwa państwa podlegało, podlega i będzie zawsze podlegać obowiązkowej ochronie. Problem tejże ochrony jest wielowymiarowy i złożony, dlatego też wymaga permanentnych badań naukowych.

Zaprezentowane powyżej okoliczności pozwalają uznać, że temat oraz cele recenzowanej dysertacji, a także podjęte w niej problemy badawcze mieszczą się w obszarze istotnym dla nauki.

Z przedstawionych do tej pory powodów uznać za uzasadnione należy podjęcie badań przez Pana mgr. Tomasza Gorycę i opracowanie ich wyników w formie rozprawy doktorskiej pt. „Koncepcja wzmacniania bezpieczeństwa osób podlegających kompetencjom Służby Ochrony Państwa”.

2. Ogólna charakterystyka rozprawy

Recenzowaną rozprawę opracowano na 341 stronach (w tym jedna strona vacat). W skład dysertacji wchodzi: strona tytułowa (1 strona), streszczenia rozprawy w języku polskim i angielskim (ogółem 6 stron), spis treści (4 strony), wykaz skrótów (1 strona), wstęp (4 strony), siedem rozdziałów (ogółem 292 strony), zakończenie (3 strony), bibliografia (18 stron), wykaz tabel (1 strona), wykaz rysunków (2 strony) oraz arkusz wywiadu eksperckiego (8 stron).

Uzupełnieniem dysertacji jest oddzielnie opracowany załącznik nr 1 nieposiadający tytułu, którego treść jest zbiorczym zestawieniem opinii ekspertów (71 stron).

3. Ocena założeń badawczych, ich realizacji i przedstawienia w dysertacji

Kwestie recenzji założeń badawczych, ich realizacji i przedstawienia w dysertacji odnoszą się w głównej mierze do wstępu, rozdziału pierwszego, zakończenia oraz załącznika.

We wstępie (s. 13-16) Doktorant właściwie wprowadził w sytuację problemową oraz przedstawił strukturę rozprawy.

W rozdziale pierwszym pt. „Podstawy metodologiczne” (s. 17-29) Autor dysertacji przedstawił uzasadnienie podjęcia badań, cele badań, przedmiot badań, problemy i hipotezy badawcze, ograniczenia badawcze, proces i metody badawcze, wnioski z krytycznej analizy literatury oraz podsumowanie.

W uzasadnieniu podjęcia badań Doktorant poprawnie zarysował tło swoich badań oraz ich przesłanki. Jest ono nacechowane obiektywizmem oraz aktualnością podjętej problematyki, tak pod względem poznawczym jak i nowatorskim.

Niestety niezbyt trafnie określono przedmiot badań (s. 20), którym według przyjętych założeń było „bezpieczeństwo najważniejszych osób w państwie oraz obiektów im służących” (podkreślenie B. W.), bowiem przy jego określaniu należało odwołać się do osób ochronianych przez Służbę Ochrony Państwa (podkreślenie B.W.). Taki zwrot eliminowałby wątpliwości dotyczące hierarchizacji osób i kryteriów ewentualnego zaliczania ich do „najważniejszych w państwie”. Nawiązywałby jednocześnie w sposób jednoznaczny do obowiązującego porządku prawnego.

W kontekście przeprowadzonych analiz należy wyrazić wątpliwość, czy główny cel badawczy w brzmieniu: „doskonalenie struktur formacji ochronnej, jaką jest Służba Ochrony Państwa jako podsystem zapewniający trwałość systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym w kontekście poprawy bezpieczeństwa osobowego VIP i wskazanie zasadniczych kierunków zmian, jakie powinny być dokonane w aspekcie organizacyjno – prawnym na tle zidentyfikowanych luk” (s. 18) nie jest kompilacją dwóch celów tj.:

- doskonalenie struktur formacji ochronnej, jaką jest Służba Ochrony Państwa jako podsystem zapewniający trwałość systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym w kontekście poprawy bezpieczeństwa osobowego VIP;
- wskazanie zasadniczych kierunków zmian, jakie powinny być dokonane w aspekcie organizacyjno – prawnym?

Jako prawidłowo sformułowane należy ocenić szczegółowe cele badań (s. 18-19).

Nie wzbudzają wątpliwości przyjęte przez Autora dysertacji problemy badawcze (s. 21), z wyjątkiem czwartego problemu szczegółowego w brzmieniu „Jak powinien być zorganizowany system ochrony VIP w Rzeczypospolitej Polskiej i jakie mogą być kierunki jego doskonalenia przy uwzględnieniu zidentyfikowanych zagrożeń i ryzyka?”. Zawiera on w sobie dwa problemy tj.:

- jak powinien być zorganizowany system ochrony VIP w Rzeczypospolitej Polskiej?
- jakie mogą być kierunki jego doskonalenia przy uwzględnieniu zidentyfikowanych zagrożeń i ryzyka?

Wydaje się jednocześnie, że używanie zwrotu „VIP” (ang. Very Important Person) jest mało precyzyjne, ponieważ odnosi się on zazwyczaj do osób o szczególnym statusie związanym z wykonywaną funkcją lub posiadany majątkiem. Zatem VIP to pojęcie szerokie,

co Doktorant podkreśla i to nie tylko osoby piastujące kierownicze funkcje w państwie lecz np. również biznesmeni bądź też popularni artyści.

Konsekwencją przyjętych przez Doktoranta przedmiotu badań i celów badań oraz sformułowanych problemów badawczych są prawidłowo nakreślone hipotezy badawcze (s. 22-23). Hipotezy te cechują się oryginalnością, ogólnością, komunikatywnością i sprawdzalnością.

Nie wzbudzają większych zastrzeżeń ograniczenia badawcze z wyjątkiem ich lakoniczności oraz wymaganej precyzji w zakresie dotyczącym ograniczeń czasowych.

Za prawidłowo zorganizowany należy uznać proces badawczy oraz właściwie stosowane w toku badań metody, techniki i adekwatne do potrzeb narzędzia badawcze, co pozwoliło Doktorantowi zrealizować w pełni proces badawczy. Skutkowało to osiągnięciem zakładanych celów i rozwiązaniem problemów badawczych oraz weryfikacją założonych hipotez badawczych.

W tym kontekście wątpliwości wzbudza wywiad z ekspertami. Doktorant trafnie przedstawił reguły jej stosowania. Wartość tego sposobu pozyskiwania wiedzy byłaby większa, gdyby w gronie ekspertów znaleźli się również przedstawiciele Policji, Żandarmerii Wojskowej, Straży Marszałkowskiej oraz agencji ochrony osób i mienia a także przedstawiciele środowiska nauk o bezpieczeństwie parający się bezpieczeństwem i porządkiem publicznym. W odniesieniu do przywołanych formacji, za takim stanowiskiem przemawiają zadania określone w przepisach powszechnie obowiązującego prawa, bowiem:

- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. 2020 poz. 360) określa w art. 2, że do zadań Policji należy między innymi: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra (ust.1), ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych (ust. 2), inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń (3), prowadzenie działań kontrterrorystycznych w rozumieniu ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (3a), wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców (4), ochrona obiektów stanowiących siedziby członków Rady Ministrów, z wyłączeniem obiektów służących Ministrowi Obrony Narodowej i Ministrowi Sprawiedliwości, wskazanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (4a);

- ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t.j. Dz. U. 2021 poz. 214 t.j.) reguluje zadania Żandarmerii Wojskowej, która to formacja zgodnie z art. 4 odpowiada między innymi za: ochranianie życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra (ust. 3), prowadzenie działań antyterrorystycznych w rozumieniu ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych na obszarach lub w obiektach należących do komórek i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych albo administrowanych przez te komórki i jednostki organizacyjne (ust. 3a), a także ochranianie placówek zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej znajdujących się w miejscu stacjonowania Polskich Kontyngentów Wojskowych oraz ochrona personelu dyplomatyczno-konsularnego tych placówek (ust. 3b);
- ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. 2018 poz. 729) stanowi w art. 2 ust. 1 pkt 2, iż do zadań Straży Marszałkowskiej należy „zapewnienie, w zakresie niezastrzeżonym dla Służby Ochrony Państwa i Żandarmerii Wojskowej, bezpieczeństwa osobom przebywającym na terenach i w obiektach, o których mowa w pkt 1, oraz w miejscach odbywania posiedzeń Zgromadzenia Narodowego, Sejmu i Senatu”;
- ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (t.j. Dz. U. 2021 poz. 469) powierza możliwość ochrony osób agencjom ochrony osób i mienia w art. 2 ust. 4 poprzez działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa życia, zdrowia i nietykalności osobistej, które zgodnie z art. 3 te same ustawy mogą być prowadzone w formie: bezpośredniej ochrony fizycznej (ust. 1) oraz zabezpieczenia technicznego (ust. 2).

Po drugie, pytania zadawane ekspertom mają w większości charakter zamkniętych. Pod rozwagę poddaję Doktorantowi zadawanie tego typu pytań ekspertom, gdyż związane jest z nimi uzyskanie odpowiedzi binarnej „tak” lub „nie” i w przypadku braku jej uzasadnienia proces dociekań naukowych straci na wartości. Zasadnym jest, aby w tego rodzaju badaniach zadawać pytania otwarte, które pozwalają na głębszą wypowiedź ekspertów a tym samym pełniejszą eksplorację.

Należyte jest to, że w „Podsumowaniu” rozprawy Autor nawiązał do najistotniejszych zagadnień odnoszących się do założeń badawczych i rezultatów przeprowadzonych badań.

Analiza i ocena metodologicznych aspektów recenzowanej rozprawy pozwala dodatkowo na stwierdzenie, że w toku badań i ostatecznego opracowania ich wyników wykorzystano wartościową literaturę dotyczącą przedmiotu badań. Literatura ta zestawiona w bibliografii (s. 312-329) zawiera zbiór materiałów źródłowych, mających istotny wpływ na rozważania przedstawiane w rozprawie. Jej wykorzystanie dowodzi umiejętności Doktoranta interesującego konfrontowania ze sobą różnych poglądów, co podnosi wartość pracy. Wykorzystane w toku badań opracowania pozwoliły Doktorantowi na podkreślenie tego co w naukach o bezpieczeństwie jest już znane oraz tego co zostało zbadane, uwypuklając oryginalne osiągnięcia badawcze Autora rozprawy.

Załącznik do rozprawy stanowi udokumentowanie badań ekspertów. To interesujący materiał. Jednak trudno dociec, dlaczego został opracowany oddzielnie?

Analiza recenzowanej pracy wskazuje na to, że jej Autor zdając sobie sprawę z ograniczeń właściwie zaprojektował badania. Ponadto Doktorant wykazał się umiejętnością właściwego analizowania materiału badawczego, podsumowywania swych badań oraz wyciągania wniosków.

Przeprowadzone badania mają charakter diagnostyczny, ponieważ Doktorant określił stan rzeczy i jego powody oraz zakres niezbędnych zmian w funkcjonowaniu Służby Ochrony Państwa, tak by zapewnić oczekiwany poziom bezpieczeństwa osób ochraniających przez tę formację.

Reasumując tę część recenzji, należy stwierdzić, że stronę metodyczną i metodologiczną dysertacji ocenić należy, jako dobrą.

4. Ocena merytoryczna dysertacji

Kwestie merytoryczne dysertacji zostały przedstawione w sześciu rozdziałach (odpowiednio 2-7).

W rozdziale drugim dysertacji (s. 30-77) pt. „System bezpieczeństwa narodowego jako złożony system działania” przedstawiono wyniki dociekań Doktoranta, odnoszące się w swej treści do pojęcia i istoty systemu oraz organizacji, funkcji i metod zarządzania organizacją, struktur organizacyjnych i ich ewolucji, efektywności i skuteczności, ryzyka, bezpieczeństwa, bezpieczeństwa systemowego (?), bezpieczeństwa narodowego, polityki i strategii bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej oraz Służby Ochrony Państwa.

Pozytywem tej części recenzowanej rozprawy jest interesująca charakterystyka systemu, organizacji i bezpieczeństwa narodowego. Zawiera ona wiele walorów natury merytorycznej.

Interesujące fragmenty tego rozdziału stanowią również refleksje dotyczące pojęcia „system działania”, które są swoistym powrotem do przeszłości i wartościowych dyskusji prowadzonych przed wielu laty.

Mimo wskazanych powyżej zalet tego rozdziału, dostrzec można jego istotną wadę. Dotyczy ona podrozdziału 2.8. pt. „Bezpieczeństwo systemowe” (s. 54-55). Doktorant używa w nim pojęcia zawartego w tytule. „Bezpieczeństwo” należy do pojęć bądź nazw abstrakcyjnych, które (która) jest konkretyzowane (konkretyzowana) przez powiązanie z podmiotem, którego dotyczy (Zob. J. Stańczyk, *Formułowanie kategorii pojęciowej bezpieczeństwa*, FNCE, Poznań 2017) i precyzowana przedmiotowo. Z tego też powodu używanie pojęcia „bezpieczeństwo systemowe” jest błędem. A skoro tak jest, to nie można go również stosować zamiennie z pojęciem „bezpieczeństwo systemów”, jak to zrobiono w tej części pracy.

Ten rozdział recenzowanej dysertacji stanowi kompilację rozważań prowadzonych na gruncie nauk o jakości i zarządzaniu, nauk o polityce i administracji oraz nauk o bezpieczeństwie.

Z kolei rozdział trzeci (s. 78-121) pt. „Geneza i funkcjonalność Służby Ochrony Państwa” został poświęcony ewolucji instytucji ochrony rządu, charakterystyce Służby Ochrony Państwa oraz działań ochronnych tej formacji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa przedstawicielom korpusu dyplomatycznego Rzeczypospolitej Polskiej.

Za wartościowe uznać należy przedstawienie systemu ochrony kierowniczych organów państwa w latach 1990 – 2018.

W rozdziale tym rzetelnie przedstawiono również kwestie incydentów i zamachów z udziałem przedstawicieli personelu dyplomatycznego Rzeczypospolitej Polskiej. Może on być jednocześnie postrzegany, wraz z rozdziałem kolejnym, jako odrębne studium poświęcone organizacji działań Służby Ochrony Państwa, bowiem Autor usystematyzował w nim wiedzę dotyczącą tej formacji.

W rozdziale czwartym (s. 122-170) pt. „Organizacja systemu bezpieczeństwa osobowego VIP” przedstawiono zagadnienia typologii ochranianych osób, strategii ochrony wspomnianych osób, realizacji działań ochronnych oraz ochrony wykorzystywanych przez nie obiektów.

W tej części recenzowanej pracy z bardzo dużym znanstwem poruszono problemy ochrony osobistej, szyków ochronnych i ich kontekstów oraz ochrony przed środkami masowego rażenia.

Wnioski z analizy i oceny rozdziału piątego wskazują na to, że jest on kompletną całością, charakteryzującą się usystematyzowaną wiedzą, bogatą w autorskie wnioski Doktoranta.

Ten rozdział recenzowanej pracy prezentuje najwyższy poziom merytoryczny.

Natomiast rozdział piąty (będącym znaczącym rozwinięciem poprzedniego) pt. „Identyfikacja i ocena ryzyka dla osób ochraniających” (s. 171-208) poświęcony został charakterystyce zasadniczych źródeł zagrożeń i ryzyka utraty bezpieczeństwa ochraniających osób oraz zagrożeń osób ochraniających i ryzyku utraty wymaganego poziomu bezpieczeństwa. Z punktu widzenia istoty rozważań przedstawianych w tym rozdziale, za właściwe należy uznać to, iż prezentując wnioski ze swych dociekań, Doktorant kładł nacisk na zagrożenia sytuując ryzyko w tle głównych nurtów swych rozważań.

W tej części dysertacji Autor zmierzył się z trudnym zadaniem, ponieważ z racji formuły swej wypowiedzi musiał w naturalny sposób wprowadzić jej ograniczenia w przedstawianiu wniosków z badań rozległych problemów. Z uznaniem można stwierdzić, że realizacja tego zadania powiodła się.

Analiza tej części pracy wzbudza jednak wątpliwość, co do określenia używanego przez Autora dysertacji a mianowicie „strategia ochrony osób objętych ochroną”. Zastrzeżenie to podyktowane jest tym, że określenie strategii polega na złożonym procesie tworzenia koncepcji, uwzględniającym przyszłe uwarunkowania funkcjonowania organizacji oraz wykorzystującym informacje i wiedzę o przyszłości do opracowania wielowariantowych wizji, programów działania i scenariuszy strategicznych. W procesie formułowania strategii istotną rolę odgrywają kompetencje jej twórców. W procesie tym należy identyfikować nowe zjawiska, koncentrować się na zasadach działania, tworzyć wizję przyszłych stanów środowiska bezpieczeństwa i poszukiwać warunków do realizacji pomysłów związanych ze sprawnym funkcjonowaniem organizacji (Por. W. Demecki, P. Żukowski, *Budowa strategii jako narzędzia innowacyjnego zarządzania organizacją*, Prace Komisji Geografii Przemysłu, Nr 15, Warszawa-Kraków 2010, s. 77-78). Bliskie jest mi postrzeganie strategii jako całości złożonej z „refleksji, decyzji i działań, ukierunkowanych na określenie celów ogólnych, wynikających z nich zadań oraz dokonanie wyboru środków realizacji celów, a w konsekwencji – podjęcie i wykonanie określonej działalności, kontrolowanie osiągnięć związanych z wykonaniem i realizacją celów” (M. Marchesnay, *Zarządzanie strategiczne*, Poltext, Warszawa 1993, s. 12).

Druga wątpliwość związana z tą częścią pracy, traktowana jako niewielka, związana jest z tytułem podrozdz. 5.2. „Źródła zagrożeń osób ochraniających i ryzyko utraty wymaganego poziomu bezpieczeństwa VIP”. Analiza treści tego podrozdziału wskazuje na to, że nie zawiera on odniesień nie tyle do „źródeł” co do natury „zagrożeń ochraniających osób”.

Nawiasem mówiąc, liczę na to, że w przyszłości Doktorant rozwinie treści tego rozdziału i poświęci problemom rozpatrywanym w nim odrębną pracę. Jeśli tak się stanie proponowałbym, aby w tej ewentualnej pracy pojawiły się również kwestie wyzwań, szans i niepewności.

Najobszerniejszy szósty rozdział pt. „Koncepcja doskonalenia istniejących struktur i rozwiązań organizacyjno – funkcjonalnych Służby Ochrony Państwa” (s. 209-277) przedstawia myśl przewodnią podległości organizacyjnej oraz modyfikacji zakresu zadaniowego Służby Ochrony Państwa, modele organizacyjno – funkcjonalne tej formacji, koncepcje systemów doboru kadr i szkolenia funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa oraz uwarunkowania organizacyjno – implementacyjne zmian modelowych.

To interesująca część pracy dowodząca tego, że Doktorant umiejętnie zmierzył się z problemem doskonalenia funkcjonowania Służby Ochrony Państwa. Wykazał się jednocześnie wiedzą wykraczającą poza nauki o bezpieczeństwie.

Trudno mi jednak zgodzić się ze stwierdzeniem Doktoranta, że „Komendant Służby Ochrony Państwa powinien podlegać bezpośrednio Prezesowi Rady Ministrów, a nie jak dotychczas ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Ze względu na przyznane możliwości prowadzenia czynności operacyjno – rozpoznawczych, SOP powinna znaleźć się na liście służb specjalnych, podobnie jak AW, ABW, CBA czy SKW, a nie funkcjonować w strukturach organizacyjnych MSWiA. Jednocześnie SOP powinna podlegać kontroli Sejmu, Senatu oraz Kolegium Służb Specjalnych, a działalność Komendanta Służby Ochrony Państwa i jego zastępców nadzorowałby Minister Koordynator Służb Specjalnych” (s. 213). Powodów tego jest kilka. Po pierwsze Służba Ochrony Państwa realizuje z powodzeniem swoje zadania w strukturach resortu spraw wewnętrznych. Po drugie jest ona w mojej ocenie formacją policyjną a nie służbą specjalną. Po trzecie zadania tej formacji mieszczą się w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa publicznego, które zawiera się w dziale administracji rządowej sprawy wewnętrzne. Po czwarte prowadzenie czynności operacyjno – rozpoznawczych jest typowe dla innych formacji policyjnych aniżeli Służba Ochrony Państwa np. Policji czy też Straży Granicznej, które mimo prowadzenia takich czynności są nadzorowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych. W mojej ocenie, z uwagi na rozległość obowiązków, zwierzchnictwo prezesa Rady Ministrów winno dotyczyć wyłącznie instytucji zajmujących się wywiadem i kontrwywiadem.

Ostatnią częścią recenzowanej rozprawy jest rozdział siódmy pt. „Syntetyczna ocena implementacyjności proponowanych rozwiązań” (s. 278-308). Zawiera on treści związane

z celem i zakresem badań sondażowych oraz syntezą przydatności proponowanej koncepcji podniesienia poziomu bezpieczeństwa osób podlegających kompetencjom Służby Ochrony Państwa.

Wartością tego rozdziału jest prezentacja wyników badań sondażowych dotyczących problemów zajmujących Doktoranta. Dzięki wypowiedziom specjalistów oraz autorskich wniosków uzyskano wartościowy pod względem merytorycznym materiał badawczy. Kwestią interesującą jest obecność w gronie ekspertów, między innymi, z grona byłych funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu i to takich, którzy legitymują się również publikacjami dotyczącymi przedmiotu rozważań Doktoranta.

Doktorant słusznie zdecydował o zwieńczeniu rozdziałów podsumowaniami, które są pożądane w tego typu pracach. Są one sformułowane trafnie, rzeczowo i starannie. Ponadto nawiązują one w swej treści do przyjętych założeń badawczych. Zawierają wiedzę naukową oraz informacje praktyczne. Dzięki nim Autor usystematyzował wyniki swych dociekań w zakresach odzwierciedlonych tytułami rozdziałów, co sprawiło tym samym, że poziom recenzowanego dzieła wzrasta.

Dzięki przedstawieniu wyników badań związanych z rozwiązaniem problemu naukowego określonego tytułem rozprawy, Doktorant uzyskał wartościowy materiał poznawczy i praktyczny.

Dokonując oceny merytorycznych aspektów recenzowanej dysertacji należy podkreślić, że cechuje ją obiektywizm autorskiej wypowiedzi poparty wykorzystaniem właściwie interpretowanych wartościowych i wiarygodnych źródeł wiedzy oraz wysoki poziom rzetelności badawczej.

Na podstawie analizy i oceny treści recenzowanej dysertacji należy stwierdzić, że pod względem merytorycznym, jest ona wartościową pracą naukową przedstawiającą w sposób pełni wyczerpujący problematykę odzwierciedloną tytułem recenzowanej rozprawy. Analiza i ocena treści tej pracy dowodzi wręcz eksperckiej wiedzy Doktoranta w powyższym zakresie. Mimo stwierdzonych mankamentów jest ona dziełem opracowanym na dobrym poziomie merytorycznym.

5. Ocena redakcyjna

Dysertacja ma układ typowy dla rozpraw doktorskich. Charakteryzuje się trafną i poprawną strukturą, logiczną spójnością między założeniami badawczymi, a w konsekwencji zrealizowanym procesem badawczym a treścią rozprawy.

Przygotowano ją starannie pod względem edytorskim ale z niewielką liczbą błędów językowych.

Uzyskane wyniki badań zostały omówione przez Doktoranta w sposób obszerny, krytyczny i ekspercki.

Dysertacja zaświadcza o dobrym przygotowaniu Doktoranta do prawidłowego dokumentowania wyników prowadzonych badań naukowych.

Stronę redakcyjną recenzowanej dysertacji należy ocenić jako dobrą.

6. Problemy do wyjaśnienia

Lektura tekstu rozprawy doktorskiej jest inspirująca i pobudza do dyskusji, ponieważ wiele poruszanych w niej problemów trudno ocenić jednoznacznie. Dlatego też, podczas publicznej obrony, proszę Doktoranta o rozszerzone odniesienie się do:

- kryteriów doboru ekspertów;
- treści pracy (s. 31) „terroryzm międzynarodowy oraz zorganizowana przestępczość mogą w przyszłości mieć wpływ na poziom bezpieczeństwa narodowego RP” (podkreślenie B.W.);
- fragmentu rozprawy w brzmieniu (s. 175) „Terroryzm można pojmować jako odmianę przemocy, która jest zjawiskiem właściwym dla współczesnych czasów” (podkreślenie B.W.);
- treści pracy (s. 178) „Analizując dzisiaj zagrożenia związane z dywersją nie można ograniczać się do działań tylko i wyłącznie militarnych”;
- hierarchizacji terroryzmu, dywersji i sabotażu jako zagrożeń godzących w bezpieczeństwo osób chronionych przez Służbę Ochrony Państwa.

Ponadto, w trakcie publicznej obrony proszę Doktoranta o przedstawienie argumentów przemawiających za:

- nadaniem treściom prezentowanym w podrozdz. 4.2. tytułu „Strategia ochrony osób objętych ochroną” (podkreślenie B.W.);
- zmianą podległości Komendanta Służby Ochrony Państwa (s. 213).

7. Wniosek końcowy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi indywidualny dorobek Pana mgr. Tomasza Gorycy.

Na podstawie dotychczas zaprezentowanych wniosków natury metodologicznej, metodycznej i merytorycznej za istotny dla nauk o bezpieczeństwie należy uznać podjęty problem odzwierciedlony tytułem dysertacji.

Analiza i ocena treści recenzowanej pracy pozwala postrzegać ją, jako poważny, dojrzały i usystematyzowany materiał wzbogacony cennymi, naukowo uzasadnionymi wnioskami z przeprowadzonych badań, które dowodzą posiadania ogólnej wiedzy teoretycznej i umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów naukowych przez Doktoranta.

Problemy naukowe, określone w rozprawie, należy uznać za rozwiązane, a poprzez poprawnie zorganizowany proces badawczy założone cele osiągnięte, co pozwoliło na pozytywne zweryfikowanie założonych hipotez badawczych.

Dysertacja posiada względnie innowacyjny charakter i wskazuje na wciąż duże potrzeby badawcze w zakresie dotyczącym zapewnienia bezpieczeństwa kierowniczym organom państwa.

Proszę Doktoranta, aby treści tej recenzji nie postrzegał wyłącznie jako oceny opiniowanej pracy, lecz również w kategoriach sugestii dotyczących przyszłej pracy naukowej Doktoranta, do której Go szczerze zachęcam. Liczę jednocześnie na to, że w niedalekiej przyszłości Autor recenzowanej rozprawy wyda w oparciu o nią samodzielną monografię.

Na zakończenie stwierdzam, że dysertacja Pana mgr. Tomasza Gorycy pt. „Koncepcja wzmocnienia bezpieczeństwa osób podlegających kompetencjom Służby Ochrony Państwa” odpowiada warunkom stawianym rozprawom doktorskim określonym w przepisach powszechnie obowiązującego prawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, a w związku z tym wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Bernard Hiszpan